

Ua maua i se fa'ama'i?

Ia e iloa lou lamatiaga i le 'oga

O le a le 'oga?

E ono tupu le 'oga pe a tali tele atu le tino i se fa'ama'i pipisi. O le 'oga e ono fa'aleagaina ai le tele o vaega o le tino e pei o le fatu ma mama ma e ono ma'uma'u ai le soifua.

O le 'oga o se fa'alavelave fa'afuase'i fa'afoma'i. O le avanoa sili e toe manuia ai mai le 'oga o le vave togafitia.

O ā mea e tatau ona ou mataala i ai?

So'o se fa'ama'i lava e mafai ona i'u i le 'oga. E iai ni si fa'ama'i e masani ona toe mālōlōina lava, ae e tatau ona e iloa le mea e fai pe a vave ona fa'atuputeleina auga.

A e maua i le 'oga o le tino, atonu e lagona le ma'i tele—sili atu le mā'i nai lo isi taimi muamua, ma e ese mai i se ma'i masani.

O auga o le 'oga

Tele vave le mānava po'o faigatā ona mānava

Fiva ma le fa'ama'alili

Vave tātā le fatu

Mauualalo le fuaga o le vevela o le tino

Manava tatafi

Itiiti pe leai se feau vai

Fa'afaufau ma le fa'asuaki

Lagona fou o le ivaiva, le mautonu, fia moe po o se suiga i amioga

Tiga po o 'lagona le tiga'ina tele nai lo le mea sa iai'

O a mea e tatau ona ou faia pe a ou popole i le tulaga lea?

Afai e te manatu o oe po'o seisi e pele ia oe o lo'o maua i le 'oga o le tino, ia e talitonu i ou masalosologa, vala'au i le Triple Zero (000) pe aga'i sa'o i le falema'i ma fesili i le foma'i po o le tausi soifua, "Atonu ua 'oga le tino?"

E mafai ona toe fo'i atu, tusa lava pe afai ua uma ona vaai le foma'i.

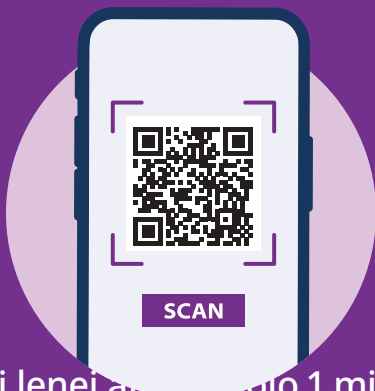
Afai e te le mautonu, valaau le **13 HEALTH (13 43 25 84)** so'o se taimi lava mo fautuaga fa'alilolilo maua fua mai se tausi soifua ua resitalaina.

O ai e mafai ona maua i le 'oga o le tino?

O le 'oga o le tino e mafai ona aafia so'o se isi, e o'o fo'i i tagata talavou o lo'o maloloina. E iai nisi tagata e maua gofie i le 'oga o le tino nai lo isi. E maualuga le lamatiaga ia oe pe afai:

- e 65 tausaga o lou soifua pe sili atu
- e vai le tino puipuia (immune system)
- fa'atoa mae'a ona fai se ta'otoga
- o lo'o ma'itaga pe ua fa'ato'a fanau
- o se tagata Apoliki po o Torres Strait Islander
- o lo'o fai togafiti mo le kanesa
- e iai ni tulaga faigatā o le soifua mālōlōina
- e iai ni mu, lavea, ma isi manu'aga
- o lo'o maua i le COVID-19
- sa maua i le 'oga o le tino
- o se tamaititi e laititi ifo i le 1 tausaga le matua.

E te iloa le taimi e tatau ona e fesili – 'Pe atonu ua 'oga le tino?'

Silasila i lenei ata i loko o 1 minute e a'oa'o atili ai e uiga i le 'oga o le tino.

E fa'aapefea ona puipuia mai le 'oga o le tino?

O le auala sili e puipui mai le 'oga o le tino o le aloese mai se fa'ama'i. E mafai ona e faia lenei mea e ala i:

talanoa i lau foma'i
pe afai e te lē o mālōlōina

tumau pea le **faia**
o tui puipui i taimi
fa'atatau

tausisia le **mama o**
manu'a ma ufiufi a o
fa'aapepe

fufulu ou lima i taimi
uma

ia e nofouta i fa'aailoga o
fa'ama'i pipisi ma le 'oga
o le tino.

Fa'alauiloa

Fetuutuuna'i mai le Australian Sepsis Network, Centres for Disease Control and Prevention, ma le Australasian Society for Infectious Diseases.

Fa'aaliga o Matafaioi

O lenei pepa o fa'amatalaga ua fuafuaina na o mo a'oa'oga, ma e le o fuafua e sui ai fautuaga e tuuina mai e foma'i po o isi tagata tomai fa'apitoa i le soifua mālōlōina. O lo'o fa'ata'ita'iina lenei pepa o fa'amatalaga. Mo le tuuina mai o ni finagalo faaaliga, fa'amolemole imeli sepsis@health.qld.gov.au.